

УДК 338.48(477)

Ольга Сухай, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства
Львівського національного університету
імені Івана Франка

ГЛОБАЛЬНИЙ ТУРИЗМ І УКРАЇНИ

Виділено вигоди від глобального туризму у країнах світу, втрати і можливості України від цієї галузі, шляхи подальшого розвитку туристичної діяльності, зокрема у земельному туризмі.

Ключові слова: туризм, глобалізація, земельний кадастр, міжконтинентальні зв'язки.

Табл. 1. Літ. 3.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні туристичні потоки, разом із обміном матеріальними благами, капіталом, трудовими ресурсами та інформацією, утворюють мережу світогосподарських зв'язків. За короткий часовий інтервал вони перетворилися у помітне явище міжнародного життя, набули планетарного масштабу. Сучасна туристична карта світу значно видозмінилась за рахунок зростання чисельності країн, які інтегрувалися у світовий економічний і гуманітарний простір. Завдяки зростанню міжконтинентальних зв'язків, в основі яких є бурхливий розвиток транспортних засобів і, перш за все, реактивної авіації, а також бажання значної кількості людей відвідати найбільш віддалені та екзотичні куточки землі, туристичний обмін між регіонами буде розвиватися більш інтенсивно, ніж всередині регіонів. Проте все чіткіше відслідковується тенденція до посилення взаємобмін туристами між сусідніми країнами за умов нормальних стосунків між ними та між країнами, що мають споріднені мови, як зокрема в українсько-польських євро регіонах.

Туристична галузь стала якщо не найбільшою галуззю світової економіки, то, безумовно, однією з найбільших. Про це свідчить те, що на частку туризму припадає близько 12 % в світового валового продукту, понад 30 % обсягів послуг світової торгівлі та 11 % світових споживчих витрат, 7 % загального обсягу інвестицій та 5 % усіх податкових надходжень. Значення туризму у міжнародній економічній діяльності постійно зростає, а сам ринок набуває нових тенденцій та особливостей, впливаючи на торгівлю, транспорт та зв'язок, сільське господарство і будівництво. Процеси глобалізації на туристичному ринку характеризуються зміною технологій, модернізацією транспортної інфраструктури, інтернаціоналізацією ділової активності та створенням механізму регулювання.

За 20 років незалежності Україна як

самостійний суб'єкт міжнародної економічної діяльності залишається поки що недостатньо залученою до міжнародних туристичних процесів, хоча особливості географічного розташування, сприятливий клімат, унікальні природно-рекреаційні ресурси та велика кількість історико-культурних пам'яток створюють можливості для інтенсивного розвитку багатьох видів туризму. Проте до сьогодні серед основних факторів, що гальмують розвиток національної туристичної галузі, незадовільний стан розвитку інфраструктури та матеріально-технічної бази туризму, високі ціни, екологічні та кримінальні ризики, низька інноваційна активність туристичних підприємств. При цьому слід зауважити, що туристична галузь завдяки її великому впливу на економічний та соціальний розвиток країни має регулюватися державою і бути під пильним контролем громадськості. Адже, зокрема, в Україні протягом останніх років щорічний приріст кількості туристів, які відвідали Україну, становив 25 %. У цей же період обсяг споживання туристських послуг з року в рік збільшувався і у 2008 році досяг майже 4,5 млрд грн.

Отож, туризм, його індустрія в умовах глобалізації і євро регіоналізації – це міжгалузевий господарський комплекс, який представляє собою інтегровану систему галузей, виробництв і видів діяльності, об'єднаних спільністю мети та суспільним призначенням задовольняти потреби населення у проведенні дозвілля в подорожі шляхом створення та реалізації туристичного продукту.

Сучасними тенденціями на світовому ринку туристичних послуг є диверсифікація, інформатизація світового ринку туристичних послуг, кооперування малих і середніх туристичних підприємств, звуження спеціалізації, підвищення вимог до якості послуг, посилення державної підтримки туризму.

Світовий ринок туристичних послуг має чітко виражений сегментаційний характер. Основними критеріями сегментації є мотиваційний, віковий та

регіональний. За мотиваційним критерієм пропонується виділяти пізнавально-розважальний (з метою задоволення духовних потреб), рекреаційний (з метою лікування, оздоровлення чи відпочинку) та діловий (з метою задоволення ділових інтересів) сегменти; за віковим критерієм – дитячо-молодіжний, дорослий, осіб “третього віку”; за регіональним критерієм – інтенсивних зустрічних потоків туристичних продуктів, зустрічних потоків туристичних продуктів з переважанням експорту, зустрічних потоків туристичних продуктів з переважанням імпорту, односторонніх експортних потоків туристичних продуктів¹.

У міжнародному туризмі все більшу роль відіграє діловий туризм, який охоплює досить широке коло поїздок. Це ділові поїздки співробітників корпорацій з метою переговорів, участі у виробничих нарадах, презентаціях; поїздки на симпозиуми, конгреси, конференції, семінари, виставки; заохочувальні поїздки для співробітників компаній; поїздки офіційних делегацій.

Український туристичний бізнес розвивається з переважною орієнтацією на виїзд громадян, тоді як за умов ефективного використання наявних природно-рекреаційних ресурсів він міг би щорічно приносити доходи до 4,5 млрд дол. В 2008 році кількість виїзних туристів збільшилася на 64,4%, а кількість в'їжджаючих в Україну туристів значно зменшилася порівняно з попереднім роком.

Важливою передумовою якісної еволюції української туристичної галузі є формування спільного ринку туристичних послуг між Україною та країнами Центрально-Східної Європи. Створення такого спільного євроорієнтованого ринкового простору відбувається головним чином у двох напрямках: співробітництво з країнами Європейського Союзу (Польща, Чехія, Словаччина, Литва, Латвія, Естонія, Угорщина, Хорватія) та участь у Чорноморському Економічному Співробітництві (Албанія, Молдова).

Особливо важливим та перспективним є розвиток співробітництва з ЄС з огляду на можливість просування національного туристичного продукту на європейський ринок; залучення до інформаційного простору, передового досвіду організації туристичної діяльності; посилення євроінтеграційних процесів в країні.

Слід зазначити, що за своїм туристично-рекреаційним потенціалом Україна має змогу стати одним з найбільших європейських

туристичних центрів. Про це свідчить зростання туристичних потоків в останні роки (таблиця 1.).

Найбільшою популярністю серед громадян області у 2009 р. користувалися Туреччина, Чехія, Чорногорія, Єгипет, Польща, Угорщина, Австрія, Німеччина, Болгарія, Хорватія, Словаччина, Італія.

Підготовка до “Євро-2012” набирає в українсько-польських стосунках особливого значення. Це і розробка погоджених програм модернізації транспортної інфраструктури, будівництво автомагістралей, на яких значну частку перевезень складає міжнародний транзит. Магістралізація національних транспортних мереж – один з найважливіших аспектів транспортної політики й спільного туристичного бізнесу. У рамках програм комплексного розвитку території, зокрема агротуризму, рекреації, здійснюється розвиток регіональної і локальної мережі доріг тощо.

Єдиним реальним напрямком входження України в систему туристичної глобалізації залишається перш за все використання геостратегічних переваг транспортної системи країни. Важливими є концептуальні підходи до управління розвитком транспортного комплексу країни на період повної інтеграції в регіональні економічні об'єднання. Ці підходи є найважливішими факторами, що визначають поточні і стратегічні задачі України щодо інтеграції національної транспортної системи в систему міжнародних транспортних коридорів.

До основних міжнародних магістралей включають: E-5 (Київ – Львів – Лісабон); E-17 (Львів – Люблін – Варшава); E-40 (Львів – Краків – Франкфурт); E-471 (Львів – Стрий – Чоп). Зі Львова забезпечується пряме автобусне сполучення з містами Польщі, Німеччини, Чехії, Великої Британії, Білорусі. Міжнародне залізничне сполучення дає можливість доїхати до Варшави, Кракова, Москви, Мінська, Праги, Братіслави, Афін, Бухареста, Софії, Відня.

На даний час вздовж автошляхів міжнародного і регіонального значення, які активно використовуються туристами, формується розгалужена інфраструктура приватних мотелів, кемпінгів, ресторанів, сервіс-центрів, що обслуговують транзитно-туристичні потоки на рівні, наближеному до європейських стандартів.

Напередодні “Євро-2012” на особливу увагу заслуговує питання розвитку готельного господарства. Зокрема на Львівщині

¹ Зовнішньоекономічна діяльність туристичних підприємств України. / Гонжаржевська Л.І. – К., 2006, С.7.

Таблиця 1.

Туристичні потоки в Україні

Структура туристичних потоків	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008
					К-л осіб		
Туристи, обслужені суб'єктами туристичної діяльності, у т.ч.:	118811	142607	128563	90756	93553	117242	143610
іноземні туристи	23759	34591	32020	11233	8427	9478	14062
туристи – громадяни України, які виїжджали за кордон	28547	26145	28616	35068	40717	58250	76851
внутрішні туристи	66505	81871	67927	44455	44409	49514	52697
Екскурсанти	64913	82734	96647	112450	140680	79320	78418

За даними Державної служби туризму і курортів України

спостерігається нерівномірність у кількісних обсягах готельних місць. Кількість готелів упродовж 12 років зростає. Наявна позитивна динаміка зростання кількості підприємств готельного типу і, відповідно, залучення фінансових ресурсів через відвідувачів та іноземних туристів [1]. Порівняння структури обсягів послуг туризму, наданих населенню, засвідчує, що у Львівській СТП надається значно більше рекреаційних послуг, аніж у середньому по Україні – 60 % проти 34 % до загального обсягу наданих туристичних послуг.

В 2009 – 2010 рр. у Львові розпочалося будівництво 11 нових готелів. Окрім цього, для спорудження готелів виділено 7 ділянок і ще 9 планується виділити під будівництво готелів вищого рівня.

На порядку денному – аграрний (земельний) туризм, який передбачає як туристично привабливий об'єкт демонстрацію технологій виробництва продукції сільського господарства. У рамках екотуризму здійснюються екологічно відповідальні подорожі до місць з відносно недоторканою природою. В цілому розвиток обох цих видів туризму має створити такі економічні умови у сільській місцевості, коли охорона навколишнього природного середовища стає необхідною і вигідною для місцевих громад. Це опосередковано сприятиме виведенню з обороту еродованих земель шляхом їх залісення або перетворення на природні луки, збереженню чистоти навколишнього природного середовища, зниженню інтенсивності використання сільськогосподарських угідь.

У 2011 році в Україні Законом України знято з 1 січня 2012 року мораторій на продаж землі. Відтак земля стає товаром на підставі Закону про ринок землі, який базується на електронному варіанті земельного кадастру. Паралельно в Україні зроблено перші кроки в напрямі встановлення системних екологічних вимог до практики використання сільськогосподарських земель. У Державній цільовій програмі розвитку українського села на період до 2015 року (затвердженій постановою Кабінету Міністрів від 19.09.2007 р. № 1158) у розділі III “Розвиток аграрного ринку”, частині 14 “Формування агроекологічного іміджу України” визначено завдання “розробити проект Національного кодексу сталого агрогосподарювання, забезпечити впровадження базових агроекологічних вимог і стандартів та контролю за їх дотриманням як умови надання товаровиробникам бюджетної підтримки”.

Дійовим інструментом реального впливу громадськості на процес охорони навколишнього середовища є включення до місцевих програм соціально-економічного розвитку сільських територій екологічного розділу, причому з подвійною метою: з одного боку, це забезпечення екологічної безпеки території відповідно до встановлених державних норм, нормативів і стандартів, а з іншого – розвиток екологічного аграрного виробництва.

Не дивлячись на великий потенціал – природні ландшафти, етнічні та культурні особливості сільських територій, їх біорізноманітність, величезну кількість історичних і архітектурних

пам'ятників і т.д. – агротуризм в Україні перебуває в стані зародження. У багатьох зарубіжних країнах він уже давно став одним із основних несільськогосподарських джерел підвищення добробуту населення та дає значні доходи у місцеві бюджети. Використовувати сприятливі можливості для розвитку агротуризму в Україні можна лише створивши продуману і ефективну систему його організації.

Туристичний комплекс включає виробництво засобів виробництва (I сфера) – житла для туристів, спортивного інвентаря, устаткування, транспорту та ін. Особливою складовою є головний засіб виробництва – земля, рекреаційний ресурс. II сфера – виробництво туристичного продукту, складання маршрутів, розробка програм розвитку регіонального туризму. В III сферу входять освоєння туристських маршрутів, проведення пробних турів, інтенсив-програм. IV сфера (інфраструктура комплексу) – просування товарів на продовольчому ринку, проведення рекламної кампанії, участь у виставках і фестивалях.

В агротуристичний комплекс входить і соціальна сфера села: житловий фонд, освітні організації, заклади культури та ін. Саме ця сфера є базою мисливського, кінноспортивного, водноспортивного, заготівельно-переробного та інших підкомплексів. Мова іде про вирощування дичини на промисловій основі і проведення мисливських турів, продуктивне розведення риби і надання послуг для любителів риболовлі, розведення коней і організацію кінноспортивних і розважальних турів, заготівлю грибів, ягід і їх переробку.

Процес формування управління агротуристичним комплексом передбачає три етапи [2].

I етап – кооперування фермерських господарств і господарств населення з туристичними фірмами, яке дозволяє урізноманітнити перелік пропонованих послуг. Крім традиційних (риболовля, збір грибів і ягід і т.д.), здійснюються екскурсійні програми для дорослих і дітей, спортивно-розважальні заходи, розширюються торговельна мережа і система закладів громадського харчування.

II етап передбачає кооперування аграрного і туристичного секторів економіки, яке сприяє зростанню сільськогосподарського виробництва. За останні 10–15 років землі сільськогосподарського і несільськогосподарського призначення в Україні використовуються нераціонально. Для їх відновлення необхідні додаткові фінансові кошти та трудовий потенціал.

III етап розвитку агротуристичного бізнесу передбачає його функціонування у структурі

територіально-господарських комплексів. Кооперування здійснюється з ресторано-готельним господарством регіонів, будинками відпочинку, пансіонатами з метою постачання їх продуктами харчування і поселення відпочиваючих.

Базою формування регіональних агротуристичних комплексів є виділення агротуристичного обслуговування в окрему галузь. Ці послуги будуть складовою частиною соціальної сфери разом із охороною здоров'я, житлово-комунальним господарством, торгівлею, транспортом, освітою і культурою. Розвиток туризму в сільській місцевості пов'язаний із збереженням і відновленням лісових і зелених угідь, водоймищ, пам'яток історії і культури.

Одним із шляхів подолання дефіциту фінансових ресурсів є організація найбільш ефективних галузей, що швидко окупуються. Аграрний туризм можна розглядати як своєрідний ключовий момент агропромислової структури. Він традиційно входив в агроекономіку, в значній мірі визначав зайнятість місцевого населення і формував певну частку прибутку господарств. В світовій практиці, починаючи із 1972 року, агротуризм виділений в окрему галузь, метою якої є підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва.

На відміну від інших напрямів туризму для аграрного туризму характерна мінімізація витрат, в першу чергу на харчування і проживання, оскільки продукти в сільській місцевості у 2–2,5 рази дешевші (без посередників), ніж у місті. Невисокі також ціни і за проживання, особливо у літній період. Це дає можливість знизити майже удвічі вартість пугівок.

Культурний потенціал туристичної програми перебування в тій чи іншій місцевості або країні може бути реалізований шляхом локальних заїздів у вільний від роботи час.

У зв'язку з тим агротуризм можна розглядати як різновид соціального туризму. До особливостей аграрного туризму можна віднести розвиток таких специфічних підгалузей, як вирощування дичини на промисловій основі з наступним випуском її у мисливські угіддя. Такі промисли широко розвинуті в Канаді, Австралії та інших країнах та дають досить високі доходи (рівень рентабельності 50–70%).

В останні роки за кордоном широке розповсюдження отримали хоббі-тури: пивні (в Чехію), винні (у Францію, Італію), кофейні (в Бразилію), чайні (в Індію). Такі тури доцільно організовувати і в різні куточки України, де розвинуті народні промисли і ремесла, зокрема, художня вишивка, різьбярство, кераміка та ін.

Відтворення нетрадиційних способів землеробства, культової архітектури, розвиток української національної культури і творчості можуть стати засобом залучення іноземних туристів та притоку капіталу в економіку України.

Значна частина культурного спадку України, а також її екзотичних куточків належить, або може потенційно належати, агропромислового комплексу. Тому агротуризм безпосередньо пов'язаний з відродженням і розвитком сільського господарства і переробних галузей.

Ефективність аграрного туризму зумовлена доходом, що отримують з 1 га землі. Тому землі зони Карпат, Полісся, Криму доцільніше використовувати для туристичних цілей.

Пільгове кредитування підприємств АПК, створення комерційних структур в їх складі, які залучають пільгові позикові кошти держави, комерційних банків, приватних осіб та іноземних інвесторів, сприяють ефективності не тільки агротуризму, але і АПК в цілому. Розвиток туризму в сільській місцевості передбачає обов'язкове покращення екологічного стану, створення сприятливого середовища, що в результаті дозволяє виробляти екологічно чисту продукцію.

Таким чином, розвиток аграрного туризму, створення нових споживчих вартостей формують умови для додаткової реалізації більших обсягів продуктів харчування, освоєння прогресивних технологій, приросту обігових коштів. Так, утримання п'яти сімей іноземців із трьох осіб, при середньому рівні оплати харчування і проживання, забезпечує агротуристичному підрозділу більше 100 тис. дол. доходу за літній сезон.

Пільгові умови кредитування і розвиток нетрадиційних форм обслуговування туристів (організація полювання, риболовлі, водний, кінний туризм), які притаманні лише агросектору, створюють певні конкурентні переваги в туристичному бізнесі порівняно з монопольними будинками відпочинку і пансіонатами. У майбутньому цьому можуть сприяти гнучка цінова політика (зниження цін на путівки на внутрішньому ринку турпослуг), а також наукові розробки (створення проектів розвитку туризму для окремих місцевостей) і підготовка кадрів. Конкурентні переваги аграрного туризму формують, в свою чергу, економічну базу для зниження цін на внутрішньому ринку в цілому.

Разом з тим ідея такої співпраці в рамках євро регіонів залишається актуальною, особливо з погляду на прагнення України брати якнайактивнішу участь у процесах європейської інтеграції. Крім того, євро регіони є засобом

залучення до інтеграційних процесів на теренах ЄС, вирівнювання економічних потенціалів держав, зокрема в аграрному секторі економіки.

Прикордонні регіони хоч і володіють відповідним природним і людським потенціалом але за своїм розвитком відстають від центральних регіонів як в Україні, так і в Польщі. У зв'язку з цим пропонується розширити транс кордонне українсько-польське співробітництво, що корисно позначиться на економічному розвитку прикордонних територій, насамперед в агробізнесі України. При цьому йдеться про агробізнес як сукупність галузей, пов'язаних із розвитком сільського господарства, починаючи від фондозабезпечувальних галузей і закінчуючи торгівлею готовою продукцією із сільськогосподарської сировини як продовольчого, так і непродовольчого призначення, та аграрним туризмом.

Співпраця України з Польщею, спрямована на поступову адаптацію економічних показників, сприяє вирівнюванню економічних дисбалансів, що мають місце в країнах, створює передумови для реформування у сфері українського агробізнесу, насамперед, в межах євро регіонів.

При вступі до СОТ варто спеціально обумовити етапність модернізації АПК та наполягати на комплексі спеціальних заходів з боку держави щодо підтримки сільгоспвиробників. Частково покрити ці втрати у значній мірі може посилення розвитку транс кордонної польсько-української євро регіоналізації, подальший розвиток торгівлі товарами і послугами, партнерство в агробізнесі.

До речі, у Польщі застосовується практика надання підприємствам з іноземними інвестиціями податкових пільг, метою яких є подолання регіональних диспропорцій і структурного безробіття, впровадження новітніх технологій, переорієнтація підприємств на експорт тощо. В основу регулювання іноземних інвестицій, що надходять у Польщу, покладено національний принцип з врахуванням регіональних особливостей, що виключає будь-яку дискримінацію щодо іноземних вкладників. Проте присудження Польщі до Європейського Союзу – це крок, вигідний іноземним агробізнесовим компаніям, які є переважно західноєвропейськими, та ставить країну у залежне становище.

Із вступом України до СОТ, а відтак до ЄС, найбільші негативні очікування пов'язані із зниженням можливостей реалізації продукції сільськогосподарських підприємств, зокрема особистих селянських господарств. Дрібно-товарним виробникам важко буде виживати в нових конкурентних умовах. Чинником ризику для них є не тільки їхня низька конкурентоспроможність,

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ОМЕЛЯНА ПОПОВИЧА

але і висока вартість впровадження міжнародних санітарних і фітосанітарних стандартів, що може стати серйозною перешкодою для розширення експорту сільськогосподарської продукції.

До негативних явищ в цьому відношенні належить скорочення чисельності робочих місць і зниження оплати праці в сільгоспідприємствах внаслідок зниження обсягів виробництва і погіршення фінансового стану підприємств.

Позитивні явища пов'язані із впливом членства у Світовій організації торгівлі на бізнес-середовище. В таких умовах розширяться можливості започаткування власного бізнесу у сільській місцевості. Ці очікування є цілком виправданими, адже СОТ сприятиме створенню ринкових інституцій в аграрній сфері, що, у свою чергу, сприятиме виходу сільського господарства із кризової ситуації і диверсифікації доходів сільського населення. І тут потужним роботодавцем може стати аграрний туризм.

Досвід Польщі, а більше того, Австрії переконують нас щодо доцільності створення відповідної інфраструктури зеленого туризму насамперед у Карпатах.

В Австрійських Альпах, зокрема в регіоні Гумпенштайн на висоті майже нашєї Говерли, де в результаті туристичних сходжень залишаються різноманітні відходи антропогенного походження, функціонують готелі, процвітають високорентабельні ферми.

Висновки. І все це можемо мати ми на території своїх Українських Карпат. Для цього є усі підстави. Сьогодні, як сказав наш президент, у дні двадцятої річниці Незалежності, в Україні є широкий консенсус. Кожен із нас чітко усвідомлює, яку країну ми разом будемо. Це – сучасна, демократична, правова, високотехнологічна і розвинена держава, яка є невід'ємною складовою європейського цивілізованого простору. І ця мета об'єднує всіх українців, незалежно від політичних уподобань чи віри. Шлях до її досягнення безальтернативний – це глибока модернізація країни. Прийде час і за років десять Україна буде в Європейському Союзі, ввійде в коло розвинених країн. Все це стосується, зокрема і у справі реалізації за європейськими стандартами і туризму, земельного – насамперед.

1. Кропивко М., Ковальова О. Екологічна диверсифікація використання с/г земель в Україні // Економіка України. – 2010. – № 7. – С. 83.

2. Михасюк І.Р., Залога З.М., Сухай О.Є. Державне регулювання економіки в умовах глобалізації / За наук. ред. д-ра екон. наук, проф., акад. АН Вищої школи України І.Р. Михасюка: Монографія / ЛНУ імені І. Франка. – Львів: НВФ “Українські технології”, 2010. – 320 с.

3. Янукович В.Ф. Наш шлях лише починається / Дзеркало тижня. – № 29 від 20 серпня 2011 р.

Стаття надійшла до редакції 20.06.2011

УДК 37 (477.85) (092)

Лариса Платаш, кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки,
факультету педагогіки, психології та соціальної роботи
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ОМЕЛЯНА ПОПОВИЧА

У статті проаналізовано методичні поради буковинського педагога щодо організації навчально-виховного процесу, які значною мірою співзвучні сучасним уявленням і положенням педагогічної науки. Омеляном Поповичем обґрунтовано ідею про єдність навчання читання і письма, використання наочності й різноманітних вправ на запам'ятовування й розпізнавання вивчених букв, розвиток кмітливості, спостережливості; вправ на вправління у технічному й механічному читанні.

Ключові слова: О. Попович, педагог, дидактика, методист, буквар, каліграфія, буква, читання, текст.

Літ. 5.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації сучасного світу особливого значення набуває переосмислення та об'єктивне висвітлення надбань історико-педагогічної думки, творче використання національного освітнього досвіду, сконцентрованих переважно у теоретичному

добробку культурно-освітніх діячів і педагогів минулого. Потреба оптимального поєднання класичної спадщини та сучасних досягнень наукової думки, підтримки нерозривного зв'язку з національною історією та культурою увиразнено у Законі України “Про освіту”, Державній національній програмі “Освіта” (Україна XXI